

IX. SOBRE LA GRAFIA DE LA PERSONA 1 DEL PRESENT D'INDICATIU DELS VERBS A LES ILLES BALEARS*

1.1. En general, la persona 1 del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació no pren cap terminació i s'hi manté gràficament la consonant final del radical.

Aquest criteri és aplicable igualment als casos que donen com a resultat terminacions gràfiques existents en altres mots de la llengua, fora de la flexió verbal** com als que donen lloc a terminacions insòlites fora de la flexió dels verbs —*sembl(ar)*, *vincl(ar)*, *encerccl(ar)*, *mescl(ar)*, *infl(ar)*, *arregl(ar)*, *vetll(ar)*, *ratll(ar)*, *eixampl(ar)*, *parl(ar)*, *legisl(ar)*, *entusiasms(ar)*, *ritm(ar)*, *dign(ar)*, *condemn(ar)*, *reguitr(ar)*, *celebr(ar)*, *sembr(ar)*, *arbr(ar)*, *ensucr(ar)*, *esfondr(ar)*, *desxifr(ar)*, *aleg(ar)*, *colr(ar)*, *honor(ar)*, *compr(ar)*, *emporpr(ar)*, *aspr(ar)*, *estupr(ar)*, *amarr(ar)*, *penetr(ar)*, *filtr(ar)*, *entr(ar)*, *registr(ar)*, *dubt(ar)*, *redact(ar)*, *empremt(ar)*, *capt(ar)*, *obst(ar)*, *inst(ar)*, *llev(ar)*, *salv(ar)*, *minv(ar)*, *observ(ar)*, *recolz(ar)*, *esmorz(ar)*, *localitz(ar)*, *esbutz(ar)*.

* Sobre altres aspectes de la conjugació verbal en els parlars balears, cf. el fascicle de morfologia de la *Proposta per a un estàndard oral*.

** *Acab(ar)*, *eixalb(ar)*, *arramb(ar)*, *destorb(ar)*, *caç(ar)*, *aplac(ar)*, *alç(ar)*, *bolc(ar)*, *desbanc(ar)*, *llanç(ar)*, *escapç(ar)*, *embarc(ar)*, *reforç(ar)*, *rasc(ar)*, *crid(ar)*, *bald(ar)*, *arrend(ar)*, *tard(ar)*, *agaf(ar)*, *escalf(ar)*, *triomf(ar)*, *amag(ar)*, *colg(ar)*, *arromang(ar)*, *embarg(ar)*, *remei(ar)*, *regal(ar)*, *ball(ar)*, *rem(ar)*, *calm(ar)*, *arm(ar)*, *aplan(ar)*, *altern(ar)*, *escap(ar)*, *palp(ar)*, *acamp(ar)*, *extirp(ar)*, *pisp(ar)*, *prepar(ar)*, *cas(ar)*, *espols(ar)*, *prems(ar)*, *descans(ar)*, *eclips(ar)*, *dispers(ar)*, *rescat(ar)*, *falt(ar)*, *cant(ar)*, *tempt(ar)*, *afart(ar)*, *bast(ar)*, *pretext(ar)*, *creu(ar)*, *relax(ar)*, *baix(ar)*, *pix(ar)*, *fix(ar)*, *enganx(ar)*, *escorç(ar)*, *despatx(ar)*, *bany(ar)*.

Observacions

Les consonants dobles *-ll*, *-nn* i *-ss*, amb què acaben alguns radicals, es redueixen respectivament a *-l*, *-n* i *-s*: *vacil* (de *vacil·lar*), *nan* (de *nannar*) i *pas* (de *passar*).

Es manté, en canvi, la terminació *-rr*: *amarr* (d'*amarrar*), en oposició a *amar* (d'*amarar*).

1.2. Si el radical acaba en *-e* o *-i* (*crear*, *estudiar*), la persona 1 adopta la terminació *-i*, que forma diftong amb la vocal final del radical: *crei*, *estudii*. No adopten desinència els radicals acabats en *-i* consonàntica (precedida de vocal): *espai(ar)*, *remei(ar)*, *enjoï(ar)*, *al·lui(ar)* (v. 1.1).

Si el radical acaba en *-o* o *-u* (*incoar*, *suar*), la persona 1 adopta la terminació *-u*, que forma diftong amb la vocal final del radical: *incou*, *suu*. No adopten desinència els radicals acabats en *-u* consonàntica (precedida de vocal): *encau(ar)*, *creu(ar)*, etc. (v. 1.1).

Els radicals acabats en *-u* semiconsonàntica (*enaiguar*, *adequar*) adopten en la persona 1 la terminació *-o* (*enaiguo*, *adequo*).

1.3. Quan el radical acaba en *-j* o *-g* palatals, la persona 1 sol adoptar la grafia *-ig*: *rajar/raig*, *festejar/festeig*, *enfastijar/enfastig*, *gojar/goig*, *pujar/puig*. Aquest és també el cas dels radicals acabats en *-auï* (*assuaujar*) i *-eui* (*agrenjar*), en els quals la sibilant palatal va precedida d'una *-u* no sil·làbica: *assuauig*, *agreuig*.

Per contra, si la sibilant palatal va precedida de consonant, es manté la grafia del radical, com en els verbs de l'epígraf 1.1: *viatjar/viatj*, *assetjar/assetj*, *desitjar/desitj*, *allotjar/allotj*, *enutjar/enutj*, *menjar/menj*, *forjar/forj*.

2. Els verbs regulars de les conjugacions 2 i 3 (purs) no prenen tampoc la terminació *-o* per a la persona 1: *bat*, *admet*, *ret*, *romp*, *puny*, *sent*, *mor*, *dorm*, *bull*, etc. La persona 1 de *fugir* és *fuig*, com en els casos semblants de l'epígraf 1.3.

Les persones 1 dels verbs de les conjugacions 2 i 3 amb els radicals acabats en *-b* o *-d* mantenen gràficament aquestes consonants, en oposició a les persones 3, que s'escriuen amb la consonant sorda corresponent: *cab/cap*, *deceb/decep*, *reb/rep*, *put/put*.